

Louise Weiss: Livslång kamp för europeiska värderingar och kvinnors rättigheter (1893-1983)



Journalisten och politikern Louise Weiss var en inflytelserik röst i franska och internationella frågor från 1920-talet och fram till sin död 1983. Hon var djupt präglad av de erfarenheter hon gjort i sitt arbete på fältsjukhus under första världskriget. Hon vigde sitt liv åt att verka för fred, både genom sitt arbete på flera tidningar och genom sitt engagemang för kvinnlig rösträtt. Hon var övertygad om att det överhängande hotet om ett andra världskrig skulle ha kunnat avvärijas om kvinnor hade fått rösträtt. Under andra världskriget bidrog hon till att rädda tusentals judiska barn från nazisterna, och anslöt sig också till den franska motståndsrörelsen. Efter kriget kämpade hon för idén om Europa som en motvikt till stormakterna under kalla kriget.

Hon valdes in i Europaparlamentet 1979, 86 år gammal, och höll invigningstalet vid parlamentets öppningssession. Efter hennes död uppkallade Europaparlamentet sin huvudbyggnad i Strasbourg efter henne, som ett erkännande av hennes livslånga stöd för europeiska värderingar.

Louise Weiss föddes i Arras (Pas-de-Calais, Frankrike) den 25 januari 1893, som den äldsta av sex barn i en familj i den övre medelklassen med blandad protestantisk och judisk bakgrund. Hennes far, Paul-Louis Weiss, var gruvingenjör. Hennes mor Jeanne kom från den framträdande och inflytelserika familjen Javal från Alsace.

Jeanne stödde dotterns önskan att få en fullständig utbildning, och Louise studerade med stor framgång. 1914 tog hon den statliga examen (*agrégation*) som krävdes för att anställas i statlig tjänst. Hon tog examen i litteratur från både Paris och Oxford, innan första världskriget började dominera hennes tankar.

Hon ville bidra till krigsinsatserna, och återvände därför till Frankrike. I Bretagne inrättade hon ett litet militärsjukhus för franska soldater och ett hem för flyktingar. När kriget var över åkte Louise till Schweiz för att vårda före detta franska krigsfångar, och skrev en artikel om deras behandling i tyska fångläger i tidningen *Le Radical*, under pseudonymen Louis Lefranc.

Hon såg journalistiken som ett sätt att "föra krig mot kriget", och eftersom kvinnor på den tiden var utestängda från politiken i Frankrike valde hon skrivandet för att göra sig hörd och kämpa för de ideal hon brann för, såsom fred och jämlikhet. I januari 1918 startade hon, tillsammans med journalistkollegan och utgivaren Hyacinthe Philouze, veckotidningen *L'Europe nouvelle*. Den blev snart en viktig och respekterad tidskrift om internationella frågor. 1919 blev hon också korrespondent för dagstidningen *Le Petit Parisien*.

Hon fortsatte att vara en stark förespråkare för fred, men hennes pacifistiska läggning började avta i och med att Hitler kom till makten i Tyskland på 1930-talet. Den eftergiftspolitik som bedrevs av Nationernas förbund oroadde Louise Weiss, som allt mer kom att stödja användningen av våld för att trygga freden. Som ett resultat av detta sade hon upp sig från *L'Europe nouvelle* 1934. Hon började fokusera på kvinnors rättigheter, och i synnerhet kvinnlig rösträtt, som hon trodde skulle kunna bidra

till att avvärja ett krig. Hon skapade en ny organisation, *La femme nouvelle*, som kämpade för kvinnlig rösträtt.

När kriget med Tyskland blev oundvikligt utnyttjade Louise Weiss – en av de få journalister som ägnade någon större uppmärksamhet åt nazisternas förföljelse av politiskt oliktankande och judar – sitt inflytande för att övertala den franske utrikesministern Georges Bonnet att i december 1938 inrätta en regeringsstödd flyktingkommitté för att hjälpa judar på flykt undan nazisterna. Hon hjälpte också till att skaffa franska visum åt tusen judiska flyktingbarn från Tyskland och Österrike efter den s.k. kristallnatten (inledningen på novemberpogromerna), och lyckades ordna tillstånd för flera hundra flyktingar som satt fast på atlantfartygen *Saint-Louis* och *Flandre* att tillfälligt bosätta sig i Frankrike efter att de nekats inresa till USA.

När nazisterna ockuperade Frankrike 1940 blev livet allt svårare och farligare för Louise Weiss och hennes familj. När hennes bror 1943 höll på att bli arresterad som misstänkt för att ha hjälpt motståndsrörelsen gick Louise under jorden. Hon anslöt sig till motståndsrörelsen och började ge ut den hemliga tidningen *La Nouvelle République*.

Efter kriget följde en period med omfattande resor runt om i världen, som varade i nästan ett decennium. Under den tiden skrev hon många artiklar för framstående franska tidskrifter och tidningar, om västvärldens, och i synnerhet Europas, viktiga roll för att främja demokratiska värderingar runt om i världen. Det var denna övertygelse som fick henne att förespråka Europa som motvikt till USA och Sovjetunionen under kalla kriget.

1971 inrättade hon stiftelsen [Fondation Louise Weiss](#), som varje år delar ut ett pris till den person eller institution som bidragit mest till att främja fredsforskningen. Priset har bland annat gått till Vaclav Havel, Helmut Schmidt och Simone Veil.

Med sitt fokus på Europa valdes hon in i Europaparlamentet 1979, och höll invigningstalet vid parlamentets öppningssession vid 86 års ålder. I sitt tal uppmanade hon alla européer att förena sig på grundval av en gemensam kultur och inte bara gemensamma ekonomiska intressen.

Louise Weiss var ledamot av Europaparlamentet och äldst i denna församling ända fram till sin död 1983, vid 90 års ålder. Efter hennes död uppkallade Europaparlamentet sin huvudbyggnad i Strasbourg efter henne, som ett erkännande av hennes livslånga stöd för europeiska värderingar.



Louise Weiss i samtal med Europaparlamentsledamoten Pierre Pflimlin, i Strasbourg 1981.